

## **Homilie op de 6<sup>de</sup> zondag door het jaar A in de kerk van O.L.Vrouw Ver-Assebroek (14-02-2026)**

Lezingen: Wijsheid van Jezus Sirach 15,15-20; 1 Korintiërs 2,6-10; Matteüs 5,17-37

Broeders en zusters,

In de twee voorbije zondagen hebben we telkens een stukje gehoord uit de bergrede, Jezus' rede op de berg, die de evangelist Matteüs voor ons heeft neergeschreven. Twee zweken geleden hoorden we de zaligsprekingen, en vorige week de woorden van Jezus dat we het licht der wereld en het zout der aarde moeten zijn. Vandaag lezen we verder uit de bergrede. Het is een vrij lange tekst, waarin Jezus zijn toehoorders duidelijk maakt hoe ze de Wet van Mozes moeten begrijpen en beleven. Voor de joden uit Jezus' tijd was de Wet van Mozes zeer belangrijk. De wet van Mozes vinden we in de Pentateuch, dat zijn de eerste vijf boeken van de Bijbel. Daarin staan onder meer de tien geboden en alle andere bepalingen die het gedrag van de joodse gelovige richting geven. Wie de Wet van Mozes onderhoudt, leeft volgens de wil van God, en vindt het leven. Wie dit niet doet, kiest voor de dood. We horen het al in de eerste lezing van vandaag, uit het boek de Wijsheid van Jezus Sirach, waar gezegd wordt: "Wanneer gij wilt, kunt gij de geboden onderhouden, en het is ook verstandig te doen wat de Heer behaagt". De rabbijnen uit Jezus' tijd hadden er een lijst van 613 geboden en verboden uit opgesteld. Wie deze onderhield, werd beschouwd als een rechtvaardige. Daarbij rees het gevaar van legalisme, dat wil zeggen een mentaliteit om de Wet uiterlijk zo nauwkeurig mogelijk na te leven, en dan ervan overtuigd te zijn dat men een rechtvaardige was in Gods ogen.

Jezus groeide op in deze joodse samenleving. Hij was geen rabbi, geen schriftgeleerde. Hij had geen speciale studies gedaan om de Schriften te kennen en uit te leggen. Hij was een leek, maar hij leefde vanuit een diepe verbondenheid met God, zijn hemelse Vader. Hij trok rond om aan de mensen de komst van Gods rijk te verkondigen, waarin de mens op een nieuwe wijze Gods wil in zijn of haar leven gestalte zou geven. Hij leerde hen ook om met nieuwe ogen naar de Wet van Mozes te kijken, niet als een uiterlijk systeem van geboden en verboden, maar als een weg om in vrijheid en van harte Gods wil te doen. Daarom werd hij door de officiële wetgeleerden met een scheef oog bekeken. Ze verweten hem dat hij de Wet wou afschaffen, en zo een van de pijlers van de joodse godsdienst neer te halen.

In de bergrede horen we hoe Jezus zich verdedigt tegen zulke beschuldigingen. Hij zegt: "Ik ben niet gekomen om de Wet of Profeten op te heffen, maar om ze tot vervulling te brengen". Jezus wil de Wet niet afschaffen, maar hij wil de mensen brengen tot een meer verinnerlijkte beleving ervan, zodat ze in hun hart de diepste wil van God ervaren en beleven. Daarom zegt Jezus uitdagend: "Als uw gerechtigheid die van de Schriftgeleerden en Farizeeën niet ver overtreft, zult ge zeker niet binnengaan in het Rijk der hemelen". De schriftgeleerden waren de specialisten van de Wet van Mozes, en de Farizeeën waren een groep van mensen die de Wet in alle onderdelen nauwkeurig onderhielden en die dachten dat ze daardoor op een goed blaadje stonden bij God. En toch zegt Jezus: gij moet hen overtreffen! Niet door nog meer uiterlijke wetten en wetjes te onderhouden, maar door met heel uw hart te zoeken wat God van jou verlangt, uit liefde tot Hem.

En dan geeft Jezus een aantal voorbeelden. Men heeft die voorbeelden de "antithesen" genoemd. Waarom? Omdat Jezus een tegenstelling maakt tussen een wetsvoorschrift en de interpretatie die hij eraan geeft: "Gij hebt gehoord dat er gezegd is .... Maar Ik zeg u".

Het eerste voorbeeld gaat over moord. Die is verboden door de Wet. Het is zelfs een van de tien geboden: "Gij hebt gehoord dat er gezegd is: gij zult niet doden. Wie doodt zal strafbaar zijn voor het gerecht" (Ex 20,13; Dt 5,17). Nu kunnen we denken zoals de schriftgeleerden en de Farizeeën: "Ik heb nooit iemand vermoord, dus ben ik rechtvaardig in de ogen van God". Maar Jezus zegt: neen, neen, Gods wil gaat verder en dieper dan het naleven van dit uiterlijk

verbod. Ook iemand die vertoornd is op zijn broeder, of wie zegt dat zijn broeder *raka*, d.i. dwaas is, is schuldig in Gods ogen en strafbaar voor zijn gerecht. De voltrokken moord is het eindpunt van een proces dat begint in het hart van de mens. Wie zich innerlijk kwaad maakt op zijn medemens zet een proces in gang dat uiteindelijk kan leiden naar agressie en moord. Alleen wie in zijn hart en denken vredevol en welwillend is tegenover zijn broeder of zuster is rechtvaardig in de ogen van God.

Het tweede voorbeeld gaat over echtbreuk. Dat is verboden door de Wet. Het is zelfs een van de tien geboden: “Gij hebt gehoord dat gezegd is: gij zult geen echtbreuk plegen” (Ex 20,14; Dt 5,18). Nu kunnen we denken zoals de Schriftgeleerden en de Farizeeën: “Ik heb nooit overspel gepleegd en daardoor echtbreuk begaan, dus ben ik rechtvaardig in de ogen van God”. Maar Jezus zegt: neen, neen. Gods wil gaat dieper en verder dan dit uiterlijke verbod. Ieder die met begeerte naar een vrouw kijkt, heeft in zijn hart al echtbreuk met haar gepleegd. Overspel en echtbreuk zijn het eindpunt van een proces dat begint in het hart van de mens. Wie begerig naar een vrouw kijkt zet een proces in gang dat uiteindelijk kan leiden tot overspel, echtbreuk en echtscheiding. Jezus zegt niet dat je een vrouw niet mooi mag vinden, hij zegt wel dat je haar in de innerlijkheid van je hart niet mag begeren. Hij vraagt dus een innerlijke houding van het hart die de medemens, in dit geval een vrouw, met respect en eerbied bekijkt en behandelt. Pas dan is men rechtvaardig in de ogen van God.

Het derde voorbeeld is nog straffer. Het gaat over echtscheiding. Volgens de wet van Mozes is het de man – net de vrouw - in bepaalde gevallen toegestaan zijn vrouw te verstoten. Jezus verwijst naar de Wet (Dt 15,1): “Ook is gezegd: wie zijn vrouw verstoot, moet haar een scheidingsbrief geven”. Maar Jezus weet dat God dit heeft toegelaten wegens hun hardheid van hart, en dat Hij het huwelijk ziet als een onverbreekbare band tussen man en vrouw (vgl. Mc 10,5). Daarom zegt Jezus: “wie zijn vrouw verstoot, brengt haar ertoe echtbreukster te worden; en wie een verstoten vrouw huwt, begaat echtbreuk”. Jezus wijkt in zijn interpretatie zelfs af van de letter van de Wet om zijn toehoorders te wijzen op de oorspronkelijke wil van God. Je kunt je voorstellen dat de Schriftgeleerden en Farizeeën geërgerd waren toen ze Jezus dit hoorden zeggen.

Het vierde en laatste voorbeeld gaat over meened en het zich houden aan een belofte onder eed. Ook in dit geval verwijst Jezus weer naar de Wet van Mozes: “Eveneens hebt ge gehoord dat onze voorouders gezegd is: gij zult geen meened plegen (Lev 19,12), maar gij zult voor de Heer uw eden houden (Num 30,3)”. In zijn antwoord laat Jezus verstaan dat de praktijk van eden afleggen eigenlijk is uitgevonden om te verhinderen dat mensen zouden liegen. Daarom gaat Jezus weer naar de kern van het probleem, met name de leugenachtigheid van de mens, en roept hij op tot een volstreekte eerlijkheid in ons spreken: “Uw ja moet ja zijn en uw neen neen; en al wat daar nog bij komt, is uit den boze”. God wil volkomen waarachtigheid in al wat we zeggen en doen.

Broeders en zusters, Jezus' woorden uit de bergrede leren ons twee dingen:

Ten eerste, Jezus leefde innig verbonden met zijn hemelse Vader. Hij stootte doorheen de letter van de Wet naar de oorspronkelijke wil van God en verwoordde die op profetisch-radicaler wijze voor zijn toehoorders.

Ten tweede, wij worden uitgenodigd om Jezus' oproep te horen en ons met hart en ziel open te stellen voor wat God vanuit zijn grote liefde van ons wil. Volgende week begint de vasten. Misschien kunnen we ons oefenen in een of meer van volgende grondhoudingen die Jezus ons in de bergrede aanbeveelt: één, een grotere mildheid tegenover onze medemens, zonder kwaadheid en agressiviteit; twee, zuiverheid van hart die andere mensen niet ziet als voorwerp van begeerte maar als kinderen van God die respect verdienen; drie, onverbreekbare trouw aan ons levenspartner, en vier, absolute betrouwbaarheid in al ons spreken. God geve het ons. Amen.

Adelbert Denaux, pr.